

A cikk írója: Szeibert Márton mechatronikai mérnök, az AQUILA Civil Közösség tagja, aki 14 éve végez önkéntes tevékenységet az AQUILA szervezésében. A teológia, filozófia a kedvenc hobbijai közé tartozik. Egyéb írásai az AQUILA Magazinban és a Tüllépésben olvashatóak.

Rizmayer Péter
Szent Maximilian Kolbe élete

1894. január 8-án született egy lengyel kisvárosban, Zdunska Wolában. A Rajmund névre keresztelték. Szülei (Julius Kolbe és Maria Dabrowska) szegény takácsok voltak, akiknek a mesterségüket fel kellett adni. Lódzba, majd Pabianicébe költöztek. Édesapja gyárban dolgozott, édesanyja kis boltot vezetett, illetve bábaasszonyként is dolgozott. „Amikor Rajmund kilenc éves volt, elmondta édesanyjának, hogy álmot látott. Megjelent neki a Szűzanya és két koronát tartott a kezében: egy fehérét és egy bíbor színűt. Megkérdezte Rajmundtól, melyiket választja: a tisztaság fehér, vagy a vértanúság bíbor színű koronáját? Rajmund minden töprengés nélkül felelte, hogy mindkettőt kéri. -- E jelenéstől kezdve a gyermek megváltozott: csendes, elgondolkodó lett.” Rajmundnak 4 testvére volt (az öt gyermekből három élte meg a felnőttkort). „A család szegénysége miatt csak a legidősebb fiú járhatott iskolába, ezért Rajmund megkísérelte, hogy ott-hon mindent megtanuljon, amit Ferenc hazahozott az iskolából. Egyszer édesanyja

gyógyszerért küldte, s a gyógyszerész ámulva vette észre, milyen biztonsággal igazodik el a latin szavak között. Hosszasan elbeszélgetett vele és fölismerte tehetségét. Felajánlotta, hogy latinórákat ad neki hetente. Rajmund majd kiugrott a bőréből örömeiben. És csakhamar túlszárnyalta testvérét a tudásban.” 1907-ben ferences atyák tartottak hosszabb missziót a helyi plébániatemplomban, aminek hatására mindketten beléptek a minorita rendbe, ahova később harmadik testvérük, József is követte őket. Rajmund a lebergi ferenceseknél kezdte meg a küsszemináriumot (középiskolát), s ugyanitt kezdte meg 1910-ben a noviciátust is. A lebergi szemináriumból egy társa így nyilatkozott róla: „Rajmund volt valamennyiünk között a legtehetségesebb. Ha nem lép be a kolostorba, nagy hadvezér vagy zseniális föltaláló lehetett volna”. Matematikai képességei rendkívüliek voltak (sakkozni is szeretett). A rendben a neve Maximilián lett. 1912 őszétől Krakkóban filozófiát tanult. Hamar kitűnt tehetségével és szorgalmával, emiatt Rómába küldték, ahol filozófiát és teológiát tanult, mindkettőből megszerezte a doktori fokozatot. 1914 áprilisában jobb kezének egyik ujján fekélyfésülés keletkezett. A beteg rész elhalt, emiatt az orvosok az amputálás mellett döntöttek. Kezét elkezdte a lourdes-i vízzel borogatni és meggyógyult. Az ünnepélyes szerzetesi fogadalmat 1914. november 1-jén tette le, a Maximilián mellé felvette a Mária nevet. 1917-ben hat rendtársával megalapította a Militia Immaculatae (A Szeplőtelen Szűz Katonái) társulatot, hogy Szűz Anya közbenjárásával a bűnösök és az egyház ellenségeinek (különösen a szabadkőművesek) megtérítésén munkálkodjanak. Rómában találkozott a mozival, óriási evangelizációs lehetőséget látott benne. 24 évesen több oldalas leírásban felvázolta a jövő újráművét, az etereoplánt. „Így jutottam el az etereoplan megszerkesztésének gondolatára. Olyan gépezet lenne ez, aminek a segítségével földünkről el lehet jutni például a Holdra, vagy más bolygókra, sőt esetleg még a távoli csillagokra is, felhasználva a rendkívüli sebességnövekedést, ami abból fakad, hogy a földtől távolodva csökken annak a vonzereje, ugyanakkor érvényesül (a bolygók) vonzása. (...) Az is elképzelhető, hogy a berendezést automatikára állítjuk, és először úgy emelkedik a levegőbe, hogy önállóan vissza is térjen a földre (emberi kéz közreműködése nélkül). Lenne rajta fényképezőgép, hangrögzítő berendezés, hőmérő stb., úgyhogy képet kapnánk az utazás menetéről.” 1918. április 28-án szentelték pappá. A következő évben visszatért hazájába, ahol tanár és kórházlelkész volt, majd 1919-től a krakkói ferences szemináriumban filozófiát és egyháztörténelmet tanított. A tanítást azonban hamarosan másfél évre félbe kellett szakítania, mert tüdőbajos lett. Elöljárói Zakopánéba (Magas-Tátra) küldik, tüdővérzések gyöttrik. 1921-ben egy írásában ez olvasható: „Túl nagy az ember szíve ahhoz, hogy megtölthessük pénzzel, érzékiséggel, vagy a dicsőség csalfa, ám csábító ködével. Az ember szíve magasabb rendű, határtalan és örökkévaló javakra vágyik. És ez csak az Úr lehet.” Feletteseikhez kérvényt nyújtott be, hogy újságot adhasson ki. Az engedélyt azzal a feltétellel kapta meg, hogy ennek költségét ő teremti elő. Házról házra járva kéregetett, és egy év múlva (1922) már üzemelt a nyomda. Kiadta a Rycerz Niepokalanej (A Szeplőtelen Szűz Lovagja) címet viselő folyóiratot, de napilapot is megjelentetett, továbbá

katolikus rádióállomást is alapított. Felettesei mindezt nem nézték jó szemmel, és munkatársaival áthelyezték a romos állapotú grodnói kolostorba. Tettüket azzal indokolták, hogy „Nem felel meg alapítónk szándékának, hogy újságot szerkesszünk és terjesszünk. A mi dolgunk az imádság és a gyóntatás. Feladatunk a lelkipásztorkodás, a misszió és a prédikálás”. Maximilián erre így válaszolt: „Éppen ezért kell nekem így dolgoznom, hiszen a 20. és nem a 13. században élünk.” Egy 1923-as Van-es Isten? című írásában a hit igazságairól utazás során emberekkel történő beszélgetéseit idézi fel, ebben olvasható egy egyetemet végzett férfival a következő beszélgetése:

„–Tehát azt vallja, hogy úgy ismerhetünk meg valamit, ha látjuk, de úgy is, ha a következő kezemből kiindulva juthatunk el a relatív ok megismeréséig. Igaz?

– Úgy van.

– Mit gondolna arról az emberről, aki a következőket bizonygatná magának az órájáról: 'Az óraszerkezetet borító fémlemez véletlenszerűen vált le a bányában a falról, különös véletlen folytán beolvasztotta magát, majd egy tisztulási folyamaton esett át, és végül felvette jelenlegi alakját. A felirat is véletlenszerűen vésődött rá. Az üvege is véletlenszerűen csiszolódott rá. A fogaskerekek is maguktól alakultak ki. És az óra többi alkatrésze is a merő véletlen műve, hogy aztán összeálljanak ebbe a formába. Nem kellett ehhez sem emberi gondolat, sem emberi kéz. És a véletlen műve az is, hogy pontosan mutatja az időt'. Ha valaki ezt halált megvető komolysággal fejtegetné magának, mit gondolna erről?

– Azt, hogy kificamodtak a gondolatai.

– A természetben ennél összetettebb mesterműveket is találunk. Amennyiben tanulmányozza az anatómiát, bizonyára rácsodálkozott az emberi szem felépítésére. Hány különböző részből áll, hány finom kis elemből, és ezek milyen remekül szolgálják a látást. A természet sokmilliárdnyi organizmusból tevődik össze, amelyek élnek, fejlődnek és szaporodnak. Mondhatjuk tehát azt, hogy a természet eme csodái mind-mind a véletlen művei? Valaki mondhatná azt is: 'Nem ok nélkül történik mindez így, valóban. De az okoknak is megvannak a maguk okai, és azoknak is megvan az okuk. Csak-hogy vajon ebben az ok-sorozatban megtaláljuk az ős-okot? Az okokból önmagában még nem fakad semmiféle tökéletesség, az okok csak továbbadják azt, amit maguk is kaptak, minket pedig a tökéletesség teremtője érdekel. Kellen lenni egy eredendő oknak, és az az Úr.'

– Természetesen.

Az említett utas arcán bizonyos mértékű csodálkozás tükröződött – meglepte, hogy nem maga jutott erre a következtetésre, lehet, hogy korábban sose töprengett el ezen az igazságon.”

1924-es A hit titokzatos volta című írásában így ír: „Amikor egy szép estén a csillagok fényét tanulmányozzuk, akaratlanul is felmerül bennünk a kérdés: De mi van mögöttük? Újabb csillagok, újabb villódzás? És azok mögött? Nem tudjuk. Mindenesetre semmiféle 'határkerítésre' ne számítsunk. Nem is lehet, mivel mögötte újabb és újabb területek terjengenek. Érezzük, hogy értelmünk képtelen lesz felfogni a végtelenséget, ezért

tehát azt mondjuk, hogy nincs határ, azaz megtagadjuk a határ létezését. Így fest a mi tökéletlen végtelenség-fogalmunk – tagadással kifejezve.”

Mivel a grodnói épület nem felelt meg a célnak, emiatt 1927 őszén Varsótól 40 km-re új kolostor építésébe fogott. Az új kolostornak a Niepokalanow (a Szeplőtelen városa) nevet adta. Az épületek csupasz téglafalakból és deszkákból álltak, szegénységet, egyszerűséget és egészen különleges Mária-tiszteletet sugároztak. Az új kolostorban Maximilián vezetésével húszan (2 páter és 18 fráter) kezdte meg a kolostori életet, a fráterek száma két évvel később már száznyolcra emelkedett. A Szeplőtelen Szűz lovagja továbbra is folyamatosan megjelent. Ivó testvér következőket mondta a niepokalanowi alapításról: „1927-ben Varsó mellett egy nagy telket kínáltak eladásra. Tulajdonosa Drucki-Lubecki herceg volt. Kolbe atya tudomást szerzett a dologról, ám a provinciális a vételárat túl magasnak találta, ezért nem utalta ki. A páter ekkor útra kelt Varsó felé, kölcsönként csizmában, foltozott csuhában, vállán hátizsákkal, de telve a reménnyel, hogy sikerül majd rávennie a herceget: adja olcsóbban a telket. Isten pedig azt is megadta neki, amit kérni sem mert, a hercegre ugyanis oly mély hatást gyakorolt hosszú beszélgetésük, hogy végül a telket nem olcsóbban, hanem ingyen adta oda. Néhány nap múlva a testvérek első csoportja elindult Grodnóból, hogy fölépítse az új kolostort. A környékbeli parasztok, akik addig meg voltak róla győződve, hogy a barátok csak imádkozni tudnak, elámultak a csodálkozástól: a testvérek föltűzve ruhájukat, egyikük facipőben, másikuk mezítláb, hajnaltól estig vidáman dolgoztak. És már a második napon enni-innivalót kaptak a ' kedves szegény testvérek' a környékbeliektől, akik maguk is beálltak segíteni.” Ivo testvértől azt is tudjuk, hogy „Minden technikai találmányt nyomon követett. Maga is tervezett egy igen gyors repülőmotort. A háború kitörése előtt azt a tervet forgatta fejében, hogy repülőteret épít és szerez négy repülőgépet. A rádiót is fölhasználta munkájához. Állandóan önálló munkára készítetett minket. Semmit nem utált úgy, mint az ostobaságot. Volt egy külön levélszekrényünk, ahová a találmányainkat dobtuk. Niepokalanowban számos szabadalom született”.

Kolbe atya az egész világot meg akarta nyerni Krisztusnak és a Szűz Anyának. Egyik mondása volt, hogy „Szeretném, ha a Szeplőtelen Szűzért porrá őrölnének!” 1929-ben missziós korszemináriumot alapított. Egy évvel később a Távols-Keletre indult négy testvérral, hogy új missziókat alapítson. A fizikuma gyenge volt, emiatt egyetlen állomás megalapítását tudta befejezni, Nagaszakiban. Itt a papnevelő szemináriumban filozófiai előadásokat tartott és a helybeli papokkal japán nyelven (egy hónappal megérkezése után) megjelentette folyóiratát Seibo no Kishi címmel. Ivo testvér így tudósít a kezdeti időszakról: „A missziós buzgóság négy testvérral együtt Japánba vitte a pátert, anélkül, hogy ismerte volna a nyelvet, lett volna pénze, vagy bárki is várta volna ott őket. Ezt írta onnan: „A hó beesik a hálónkba. Az eső a fazekainkba csorog. Kínlódunk, hogy megtanuljuk a japán írásjeleket. Testem tele van kiütésekkel, nem bírom a japán konyhát. Jaj, testvéreim, milyen nehéz dolog a honvágy!” De egy hónappal később niepokalanowi társai ámulva olvasták a következő táviratot: „Ma szétküldtem

az első számot, ami tízezer példányban jelent meg”. Egy év múlva Nagaszaki elővárosában már új ferences kolostor állt, amely a Mugenzai no Sono (A Szeplőtelen Szűz kertje) nevet viselte. (1945-ben az atombomba ledobását az épület épségben túlélte, senki nem halt meg, aki a kolostorban volt.) Az épületben nyomda is volt, amely 1930-ban tízezer, 1934-ben már hetvenezer példányban nyomtatta folyóiratát, a japán Lovagot. 1936-ban további kisszemináriumot nyitott japán gyerekek részére, de Indiában is járt kolostoralapítás céljából, illetve Sanghaj városában (Kína) is szeretett volna kolostort alapítani. 1936-ban hazatért Lengyelországba, ahol három évig az általa épített niepokalanowi kolostor házfőnöki tisztségét látta el. 1939-ben elment a már német megszállás alatt lévő Lettországra, azonban is semmilyen tevékenységre sem talált lehetőséget. A háború kitörése után, 1939-ben negyven társával együtt letartóztatták, azonban négy hónap után szabadon engedték őket. 1941. február 17. napján a Gestapo újra letartóztatta, tekintettel arra, hogy rádióján németellenes műsort adott, ukrán, zsidó és lengyel üldözötteket bújtatott, menekülésüket segítette. Május 20-ig a hírhedt varsói Pawiak börtönben volt. A cellába „egyszer belépett a parancsnok és észrevette a csuhás embert. Megragadván a rózsafüzérét, egészen közel húzta magához, és arcába üvöltötte: 'Igazán hiszel ebben?!' Majd a válaszra -- Igen! -- addig ütötte-verte a szerzetest, míg az vérrel borítva el nem terült a cella padlóján.” Varsó után Auschwitzba szállították, ahol a 16.670-es rabszámot kapta. Itt a vérszomjas Krott parancsnoksága alá került, aki gyűlölt minden politikai foglyot, de elsősorban a lengyeleket és papjaikat. Abban a lágerben a rabokat súlyos fatörzsek cipelésére kötelezték. „Krott, valahányszor elhaladt előtte Maximilián páter, mindig végigvert rajta. Egyik délben kikeresett egy különösen nehéz fatörzset a számára: Kolbe atya végső erőfeszítéssel vette magára, és ingadozó léptekkel indult meg vele. 'Futólépés!!' – ordította a parancsnok, Kolbe atya azonban erejét veszítve összerogyott. Krott odalépett hozzá, és csizmájával az arcába tiporva ordította: 'Majd megmutatom neked, te naplopó, mi a munka!!' A 'naplopót' deresre fektették, és ötven botütést mértek rá. Amikor kínzója megtörölte izzadt homlokát, a páter nem mozdult többé. Csizmájukkal rugdosták le a véres testet a pocsolyába. Krott hanyagul néhány gallyat vetett a halottnak vélt fogolyra. Később rabtársai vitték be a betegszobába.” Közel egy hónappal később, augusztus 1-jén egy fogolynak sikerült megszöknie, emiatt megtorlásul a blokkból tíz foglyot éhhalálra ítétek. Amikor Franciszek Gajowniczek meghallotta, hogy ő az egyik fogoly a tízből, felzokogott: ha meghal, felesége és két gyereke egyedül marad. Maximilián atya amikor ezt meghallotta, felajánlotta, hogy vállalja az éhhalált a családapa helyett. A táborparancsnok a felajánlását elfogadta. Az elítélteket egy sötétzárkába zárták. Végig imádság és ének hallatszott ki, amelyet az Atya vezetett. A halottakat bensőséges imádsággal búcsúztatta. Két hét után már csak egyedül ő volt életben. Nem tudták megtörni. Végül egy tábori hóhér ölte meg Nagybaldogasszony vigíliájának estéjén (1941. augusztus 14.) fenol-injekcióval. Bruno Borgowiec fogoly, akinek a halálkamra takarítása volt a feladata, így emlékszik vissza: „Amikor kinyitottam az ajtót, Maximilian Kolbe atya már nem élt. Arca különös fényben

ragyogott. Szeme tágra nyílván egy pontra szegeződött. Mintha elragadtatásban volna. A látványt sohasem fogom elfelejteni.” Egyik fogolytársa így emlékezett: „A páter haláláról az egész táborban beszéltek. Ő nemcsak egy embert mentett meg az életnek: tettével sokakban fölébresztette a bátorságot ahhoz, hogy túléljék a tábort. Fel tudta ébreszteni bennünk az emberi jóságba vetett hitet.” Testét, ahogy a többiekét, elégették. VI. Pál pápa 1971-ben boldoggá, II. János Pál pápa 1982-ben szenté avatta. Franciszek Gajowniczek, aki helyett Kolbe atya vállalta a halált, 1995-ben halt meg.

Irodalom:

- <https://archiv.katolikus.hu/szentek/0814.html>
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Szent_Maximilian_Kolbe
- <https://www.magyarKurir.hu/kultura/szent-maximilian-maria-kolbe-aldozopap-es-vertanu>
- <https://www.vaticannews.va/hu/egyhaz/news/2018-08/kolbe-ata-szeretet-vertanu-emlekez.html>
- <https://ujember.hu/akiert-kolbe-ata-felalozta-eletet/>
- Jan Dobraczynski – Balássy Péter: Maximilian Kolbe, Ecclesia Könyvkiadó, 1982.
- Kolbe A szeplőtelen lovagja (Válogatás Szent Maximilian Kolbe írásaiból és gondolataiból), Etalon Kiadó, 2019.

A cikk írója: Rizmayer Péter, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen diplomázott magyar és esztétika szakokon. Korábban tanított, jelenleg projektmenedzserként dolgozik. 15 éve van az AQUILA Közösségben, az AQUILA Magazinban és a Túllépésben is rendszeresen publikál.

